

LITERATUUR EN KUNST

Flipje.

Joh. Fabricius: Flipje. — H. P. Leopold's Uitg.-Mij., N. V. 1936.

De meeste boeken van Fabricius spelen in het buitenland, zelfs ver van onze grenzen. Om het meerendeel ervan hangt een sterk romantische sfeer.

In zijn jongste werk is hij evenwel heel dicht bij huis gebleven, door de lotgevallen van een Hollandschen kwajongen te beschrijven. De plaat laat ons het boefje zien, van achteren, hangend over een hek — het eerste hoofdstuk reeds doet hem kennen als een echten rakker, wiens overvloedige levenslust zich niet laat inperken tusschen de vereischte beleefdheids- en fatsoensgrenzen.

Dadelijk valt er een groot verschil op tusschen Flipje en zijn collega's, die een zoo belangrijke plaats hebben ingenomen in de Nederlandsche literatuur der laatste jaren. De meesten zijner literaire confraters bleken ernstige jongetjes te zijn, met een diep gevoelsleven. Hun geestelijke vaders hebben dan ook al hun talent aangewend, om hun innerlijke gesteldheid te beschrijven en brachten hen in voortdurend conflict met groote menschen. Dat daardoor de lezer telkens gelegenheid kreeg een diepen blik te werpen in het zoo moeilijk te benaderen zieleleven van het kind, is een der grootste verdiensten van dit genre.

Flipje is een gewone jongen. Zijn zieltje blijkt een ware broedplaats te zijn van kwajongensstreken. Zijn rusteloze geest zoekt voortdurend bezigheid voor zijn ledematen. Met denzelfden hartstocht waarmee hij zijn bal trapt in den tuin van een booze buurvrouw, verkoopt hij per autopeid „Strijdkreten" aan elken toevalligen voorbijganger. En in zijn ijver vergeet hij dan heelemaal dat hij eigenlijk erg ongehoorzaam is.

Hoe geestig en onderhoudend de schrijver ook de avonturen van zijn kleinen held weet te vertellen, hij kan daarmee alleen geen boek vullen. Derhalve komt de lezer spoedig in aanraking met de familie, die zich in het bezit van dit kind mag verheugen. Een zeer nerveuze moeder en een tot in den nacht werkende vader hebben de handen vol met dezen hun eenigen zoon. Een trouwe beschermster en helpster vindt hij in zijn grootmoeder, die kans ziet het huishouden in één dag hopeloos in de war te sturen. Zoo ver had Flipje het nog niet gebracht. Haar ontdekking van geniale musicaliteit bij haar kleinzoon, opent voor dezen nieuwe perspectieven. Hij komt daardoor in het maatschappelijke leven terecht — een nieuw terrein voor zijn streken.

De luchtige toon, waarop alles beschreven wordt, is volkomen in overeenstemming met het impulsieve karakter van het jongetje. De schrijver denkt als het ware voor hem, waardoor soms aan zijn spontane daden gedachtenreeksen vooraf gaan, die nauwelijks meer kinderlijk zijn. Hinderlijke gevolgen heeft dit evenwel niet, door de vlotheid van het verhaal.

Na een laatste decorverandering binnenshuis, waarbij de Deutsche dienstbode vervangen wordt door een prachtig geteekend echt Hollandsch meisje, raken de mogelijkheden voor nieuwe daden uitgeput.

De schrijver doet nu de compositie van zijn boek geweld aan. Hij verandert eenvoudig het heele toneel, door de familie uit de stad naar

laten zij aan den binnenkant graveeren ten teeken, dat zij zich zoo aan elkaar geven en wijden willen.

Nu heeft de zegelring nog een anderen dienst te vervullen. De man b.v. die van zijn vrouw den ring ontvangen heeft ten teeken van trouw en liefde, zet nu ook zijn naam erin en wil alle stukken van waarde met zijn naam bezegelen. En telkens, wanneer die man zijn zegelring gebruikt verzegelt en bevestigt hij daarmee het verbond met zijn vrouw gesloten. Zijn naam erin gegraveerd is zijn persoon zelf. Met inzet van zijn persoon staat hij borg voor de handhaving van het door hun gesloten verbond.

Zie, zoo nu was Jojachin een zegelring aan de hand des Heeren. Door God Zelf daaraan gedaan. Jojachin vertegenwoordigde toch als koning, als ambtsdrager, zijn volk bij den Heere. In hem ziet de Heere Zijn volk aan en wordt Hij herinnerd aan het door Hem met Zijn volk gesloten verbond en aan het naleven van Zijn beloften. De beloften van trouw aan Zijn volk, dat Zijn vrouw is, gegeven. Want de Heere noemt Zichzelf Israëls Man en vergelijkt Zijn verbond met een echtverbintenis, een huwelijksverbond.

Maar tevens vertegenwoordigt Jojachin, als koning, als ambtsdrager, den Heere bij Zijn volk. Immers, hij is zegelring. 's Heeren naam is in hem gegraveerd. Hij is toch drager van de gewisse weldadigheden Davids. Hij is bij zijn ingaan en uitgaan, in zijn gansche leven voor Israël het levend bewijs, getuige, dat de Heere Zijn verbond houdt, Zijn verbond met David; n.l. dat uit hem en zijn geslacht de Messias zal geboren worden. Ieder

het land te verplaatsen. Hierdoor schept hij wel gelegenheid Flipje in een ander milieu te laten reageeren op zijn omgeving, doch hij voert nu een heele groep nieuwe figuren ten tooneele, waardoor Flipje op den achtergrond raakt. De eigenlijke hoofdfiguur uit dit deel is neefje Wim, een schooier van het onzuiverste water. Tegen diens heerszuchtig karakter, grove, dikwijls heel gemeene streken en ordinare woordenkeus is Flipje niet opgewassen. Naast dezen rasechten boef, maakt Flipje een bedeesden, netten, lieven indruk. Het is het zelfde jongetje niet meer. Zijn onbegrensdheid wordt, sterk vergrofd, door Wim overgenomen — het lieve dat vroeger niet erg uit kon komen, treedt nu scherp naar voren. Weer worden de groote menschen ook beschreven, op de zelfde manier als in 't begin van het boek Oma geteekend werd, n.l. eenigszins caricaturaal. Bepaalde eigenschappen worden overdreven, waardoor de personen een komische tint krijgen.

Naast Flipje's vader, een beschaafd, fijngevoelig man, die een rustigen invloed op zijn zoon heeft en hem de natuur leert liefhebben, staat de oom die slechts vischt en domme dingen zegt en doet. In deze vreemde omgeving komt een vriendin logeeren, die het mondaine element vertegenwoordigt. Scherp steekt haar quasi cultuur af tegen de natuur die haar hier omringt. Zij voelt zich vooral aangetrokken tot Flipje's kunstzinnigen vader. Een dreigende driehoeksverhouding wordt door Flipje voorkomen, die, om de achteruitzetting van zijn moeder en zich zelf te wreken, een belangrijk document doet verdwijnen.

Op dit toppunt van zijn ondeugendheid, is hij tevens de reddende engel voor het huiselijk geluk. Als Oma dan nog juist op het goede oogenblik verschijnt, om hem te eeren voor zijn goede daad en de verwarring ten top te voeren, is het duidelijk dat dit de klap op de vuurpijl is. De kwajongen met een aureool om het hoofd, treedt uit zijn kinderjaren. In snel tempo wordt de rest verteld: Flipje gaat naar school en dan is het uit met zijn streken.

Door zijn luchtigen verhaaltrant, de komische gedeelten en de leuke beschrijving van Flipje's dagen en daden, zou dit boek een juweel van ontspanningslectuur kunnen zijn, als er niet te veel in voorkwam dat de waarde zeer vermindert. Als reactie op de soms wat al te zwaarwichtige kinderromans, is het boek slechts ten deele geslaagd, want de rol die de groote menschen erin spelen is dikwijls zoo groot, dat we den kleinen „held" vergeten. Ook komen er te veel episodes in voor, die niet alleen overbodig zijn, maar door hun zwaar realistische tint de frisheid van het boek aantasten. En vooral, de schrijver legt niet alleen volwassenen, maar ook kinderen, soms zulk een ruwe, van zware vloeken doorspekte taal in den mond, dat hij zelf dit boek daardoor onthoudt aan een groot deel van ons volk. Het is erg jammer, dat een fleurige, vlotte, geestige verteller als Fabricius zich toont in dit, lang niet zijn beste boek, zijn werk buiten de christelijke kringen wil houden.

Gr.

H. S.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Het sterilisatie-vraagstuk.

IV.

Een vorig maal hebben wij gezien hoe uit kruising van een roodbloeiende en een witbloeiende

Israëliet die den Gezalfde des Heeren, zijn koning aanschouwt, toch ook zijn vertegenwoordiger bij God, wordt ook herinnerd aan 's Heeren eed en woord van belofte, ook voor hem persoonlijk. En zoo is dus de zegelring aanduiding van het werk en den persoon van den Middelaar, van den grooten Ambtsdrager.

Maar zie nu, deze Jojachin wordt door den Heere weggeworpen, van Zijn hand afgedaan. God kan dezen zegelring niet meer gebruiken. Waarom niet? Soms omdat de Heere van Zijn kant het verbond verbreken wil? Welneen. Maar omdat deze man ondeugdelijk is voor het gebruik. God kan met zoo'n goddeloozen koning niet langer Zijn verbond verzekeren.

In hem zijn teveel ambt en ambtsdrager gescheiden. En daarom weg met hem. Maar al moet de ambtsdrager weg, daarom heeft de Heere nog niet afgedaan met het ambt, en Zijn verbond. God zal Zijn gelofte gestand doen. Maar die dan met een anderen ambtsdrager verzegelen. Hij zal een anderen zegelring aan Zijn hand doen.

En nu is dat woord des Heeren door Jeremia vervuld ook. Want Jojachin gaat met zijn moeder, zijn harem en zijn kinderen in ballingschap. En de beste leden des volks volgen hun koning in de gevangenschap.

De oordeelen Gods breken los over koning en volk. Want wanneer de koning wordt getroffen, dan is tevens het volk geoordeeld. En zoo is nu de dringende vraag: Houdt God Zijn beloften temidden van deze oordeelen? Zeker! Al is dan Zijn volk ontrouw, Hij is getrouw. En al breekt Zijn

wonderbloem in eerste instantie een rosebloeiende bastaardplant ontstond en voort, dat kruising van deze rosebloeiende wonderbloemen onderling drie soorten planten opleverde en wel: $\frac{1}{4}$ roodbloeiende, $\frac{2}{4}$ rosebloeiende en $\frac{1}{4}$ witbloeiende.

Nu zijn er echter eigenschappen, welke zich anders gedragen dan de roode bloemkleur van de wonderbloem. Bij andere bloemsoorten b.v., welke roodbloeiende en witbloeiende rassen hebben, kan bij kruising het volgende resultaat te voorschijn komen. Kruising van een roodbloeiende en een witbloeiende plant geeft in eerste instantie een roodbloeiende bastaard. Kruising van deze laatste soort onderling geeft $\frac{3}{4}$ roodbloeiende planten en $\frac{1}{4}$ witbloeiende planten.

Dit verschijnsel noemt men dominantie. Hieronder verstaat men het verschijnsel, dat bepaalde eigenschappen bij planten en dieren dominant, d.w.z. overheerschend, zijn en andere recessief, tijdelijk terugblijvend, zijn. De ervaring nu heeft geleerd, dat verreweg de meeste kenmerken zich gedragen of dominerend, of recessief. Een werkelijk intermediair, d.w.z. het middel houdend, gedrag is zeldzaam.

Van deze dominantie kent men in planten- en dierenrijk en ook bij den mensch vele voorbeelden. Hoogstam b.v. is dominant over dwergstam; de kleur dominant over niet-gekleurd zijn; de beharing van de bladeren dominant over het niet-behaard zijn; kortharig dominant over langharig; bruine oogen dominant over blauwe oogen; donker dominant over rood haar; enz.

Dit feit heeft verstrekkende beteekenis. Immers uit deze wetten volgt, dat wanneer 2 personen met elkander huwen, die beiden eenzelfde dominanten erfelijken ziekte-aanleg met zich dragen, bijna alle kinderen ($\frac{3}{4}$) uit dit huwelijk gesproten ziek zullen zijn. Heeft maar één der ouders een dergelijke ziekte-aanleg, dan zullen toch nog minstens de helft der nakomelingen ziek zijn. Zoodra derhalve iets dominant erfelijk is, zal een zeer sterke familiäre opeenhooping van ziekten of bepaalde eigenschappen optreden.

Geheel anders is dit bij de recessieve erfelijkheidsziekten. Huwt een persoon met een recessief erfelijken ziekte-aanleg met iemand, die denzelfden aanleg bezit, dan zal maar onder een klein gedeelte der nakomelingen (gemiddeld $\frac{1}{4}$) zich de ziekte openbaren. Huwt dergelijk iemand met een gezonden persoon, dan zullen alle kinderen gezond zijn. Voorwaar een groot verschil met den dominant erfelijken ziekte-aanleg. Alleen verdwijnen doet de erfactor niet, daar een gedeelte der kinderen wel uiterlijk gezond is, maar den recessieven ziekte-aanleg met zich meedraagt. Bij de recessieve erfelijkheidsziekten doet zich dus het eigenaardige feit voor, dat van erfelijkheid in de gewone beteekenis van het woord vaak niets te merken is. Generaties lang kan de erfelijke bepaaldheid van deze ziekten schuilgaan, totdat op een gegeven oogenblik zich de ziekte weer zal openbaren, doordat beide ouders denzelfden ziekte-aanleg bezaten.

Hierdoor is het ons nu tevens duidelijk waarom twee achterlijke menschen een verstandelijk normaal kind kunnen krijgen. Ook begrijpen wij nu de mogelijkheid, dat twee volkomen gezonde menschen nochtans een kind krijgen met een bepaalde ziekte, tengevolge van het feit, dat die ziekte wel in de familie voorkwam, maar tijdelijk, bij de ouders, terugweek.

Het verschijnsel van dominantie geeft echter aanleiding tot nog een belangrijke opmerking. Daarvoor is het noodig even in de herinnering terug te roepen de zoo juist gememoreerde proeven van kruising van roodbloeiende en witbloeiende

volk van zijn kant het verbond, de Heere handhaaft het. Want op bondsbraak volgt steeds bonds-wraak, ten bewijze, dat God eraan vasthoudt.

Dit alles is profetie van het werk van den grooten Zoon van David. Hij is de weggeworpen zegelring bij uitnemendheid. Hij kwam om Zijn volk zalig te maken. Hij kwam om van den Vader verworpen te worden. Hij kwam om de breuk des verbonds te herstellen, met inzet van Zijn Persoon en leven. Maar juist in Zijn dood heeft Hij het verbond van God met Zijn volk bevestigd en verzegeld. Zoo bevestigt door den dood de Christus de trouw des Heeren aan Zijn beloften. Maar wanneer de koning verworpen wordt, is zijn volk met hem verworpen. Want dat is de wet Gods onder Israël. Israëls koningen zijn of ten vloek of ten zegen voor hun volk. Zoo nu draagt de Christus, de groote ambtsdrager, de zonden van Zijn volk. Dat volk is Hem tot een vloek, opdat Hij het tot een zegen kan zijn. En zoo heeft dus de Zoon van Maria, lezende in de familie-registers, in Jojachins leven geprofeteerd gezien eigen werk, n.l. eigen ondergang en vernieling. Maar dan nu ten bate van Zijn volk. Omdat Hij de eenige van Davids Huis is, die zonder zonden verworpen zal worden. Immers, deze Zoon van David is tevens Davids Heere.

Bellingwolde.

D. K. WIELENGA.